

۱- مفهوم پیشرفت چگونه جایگزین توسعه به کار گرفته شد؟

« پاسخ »

گاهی شاخص‌های رشد و توسعه به اندازه‌ی کافی وضعیت هر کشور را معرفی نمی‌کنند به طور مثال مواردی چون تغذیه، مسکن، بهبود فضای کسب و کار، وضعیت فساد و مبارزه با آن، استفاده از علم و فن‌آوری ابعاد زیست محیطی و آلاینده‌ها، دسترسی به ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات، بزهکاری، مالکیت و ... در شاخص توسعه انسانی مورد توجه نیست. بنابراین متخصصان شاخص پیشرفت را به جای واژه توسعه به کار گرفته‌اند.

۲- طبقه‌بندی کشورها براساس سطح توسعه‌یافتگی چگونه است؟

« پاسخ »

براساس این معیار کشورهای دنیا به دو گروه کلی تقسیم می‌شوند. (۱) کشورهای توسعه‌یافته که حدود $\frac{1}{5}$ جمعیت جهان را شامل می‌شود. (۲) کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته که حدود $\frac{4}{5}$ جمعیت جهان را شامل می‌شوند.

۳- در میان کشورهای جهان، دو گروه از کشورها هستند که در سطح رشد و توسعه آن‌ها هماهنگی وجود ندارد، این دو گروه را بنویسید.

« پاسخ »

(۱) تعداد محدودی از کشورهای در حال توسعه که با داشتن یک ماده گران‌بهای معدنی (نظیر نفت) و صادرات مقادیر زیادی از آن امکان دستیابی به درآمد سرانه بالا را دارند، مثل کشور قطر (شاخص رشد بالاتر از توسعه است).
(۲) تعدادی از کشورهای در حال توسعه که با پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های بلندمدت نتوانسته‌اند در وضعیت شاخص‌های توسعه‌ی خود بهبود نسبی ایجاد کنند در حالی که ممکن است شاخص‌های رشد آن‌ها نسبتاً پایین باشد مثل چین

۴- می‌دانیم که در کنار درآمد سرانه، از معیارهای تکمیلی دیگری نیز برای سنجش میزان توسعه استفاده می‌شود. بعضی از این معیارها را نام ببرید.

« پاسخ »

نمونه‌هایی از این معیارها عبارتند از: نرخ مرگ و میر نوزادان - امید به زندگی افراد با متوسط طول عمر مفید - نرخ باسوادی بزرگسالان - دسترسی به آب سالم - میزان ثبت نام واجدان شرایط تحصیل در مدارس - تولید ناخالص ملی و ...

۵- شاخص توسعه‌ی انسانی «H.D.I» چیست؟

« پاسخ »

چون توسعه هم کمی و کیفی است، لذا نمی‌توان برای اندازه‌گیری آن صرفاً از شاخص درآمد سرانه استفاده نمود. بنابراین از طریق شاخص توسعه‌ی انسانی «H.D.I» که معیار تکمیلی دیگری است می‌توان کشور خود را با کشورهای با درآمد سرانه‌ی مشابه مقایسه نمود.

۶- از درآمد سرانه به عنوان معیاری برای مقایسه وضعیت رفاه در جوامع مختلف چگونه می‌توان استفاده کرد؟

« پاسخ »

برای این کار، نخست درآمد سرانه‌ی یک کشور را برحسب پول داخلی آن محاسبه می‌کنند. سپس با توجه به برابری قدرت خرید دلار در آن کشور، درآمد سرانه برحسب دلار اعلام می‌شود؛ بنابراین، امکان مقایسه‌ی سطح درآمد سرانه فراهم می‌آید که معیار اندازه‌گیری رفاه مادی در جوامع مختلف است.

۷- بهترین معیار برای تشخیص رشد چیست؟ چرا؟

« پاسخ »

بهترین معیار برای سنجش رشد، میزان تغییرات شاخص‌های تولید کل جامعه مثل درآمد سرانه یا تولید ناخالص داخلی / ملی (به قیمت‌های ثابت) و یا نرخ رشد آنها است، تا افزایش قیمت محصولات، رشد کاذبی را تداعی نکند.

۸- چرا اقتصاددانان معمولاً دو شاخص رشد و توسعه را با معیارهای کمی اندازه‌گیری می‌کنند؟

« پاسخ »

زیرا بدین ترتیب: اولاً: می‌توانند اثر سیاست‌های مختلف را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند. ثانیاً: تغییر و تحولات را در جوامع مختلف با هم مقایسه کنند.

۹- مفاهیم رشت و توسعه را با یکدیگر مقایسه کنید.

« پاسخ »

الف) رشد یک مفهوم کمی است اما توسعه مفهومی کمی - کیفی است.
ب) مفهوم توسعه بر رشد نیز دلالت دارد چون در واقع استفاده بهتر از منابع و امکانات لزوماً با افزایش تولید همراه است ولی هر افزایش تولیدی را نمی‌توان توسعه دانست.
ج) نتایج حاصل از رشد را می‌توان در کوتاه‌مدت مشاهده کرد و اندازه‌گیری نمود، اما نتایج حاصل از توسعه ممکن است در زمان طولانی‌تر حاصل شود و در کوتاه‌مدت مشهود نیست.

۱۰- برای دستیابی به توسعه چه معیارهایی لازم است؟

« پاسخ »

۱- رشد اقتصادی ۲- بهداشت و سلامت ۳- افزایش امید به زندگی ۴- برخورداری از امکانات آموزشی ۵- مشارکت مؤثر در فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی ۶- افزایش سطح تحصیلات ۷- دسترسی به آب سالم ۸- کاهش نرخ مرگ و میر نوزادان ۹- بهبود توزیع درآمد و فقر

۱۱- مفهوم توسعه را با ذکر مثال بیان کنید.

« پاسخ »

«توسعه» در کنار افزایش تولید بر تغییرات و تحولات کیفی دیگری نیز دلالت دارد و از این رو می‌توان آن را مفهوم کمی - کیفی دانست. هرگاه جامعه‌ای با برخورداری از عوامل تولید بیشتر مثل سرمایه‌گذاری بیشتر یا به کارگیری روش‌های بهتر و فن‌آوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد و بدین ترتیب از امکانات و منابع خویش به شکل بهتری استفاده کند، می‌گوییم در مسیر توسعه گام برداشته است. مثل افزایش تولید گندم وقتی که ناشی از بهبود روش‌ها، به‌کارگیری بذر اصلاح شده، سموم دفع آفات نباتی و فناوری برتر باشد.

۱۲- مفهوم رشد را بیان کنید. (با ذکر مثال)

« پاسخ »

رشد صرفاً به معنای افزایش تولید است، بنابراین مفهوم کمی است. هرگاه کشوری با برخورداری از عوامل تولید بیشتر مثل سرمایه‌گذاری بیشتر یا به کارگیری روش‌های بهتر و فن‌آوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد، می‌گوییم در مسیر رشد گام برداشته است. مثل افزایش تولید گندم ناشی از افزایش سطح زیرکشت یا تأسیس کارخانه‌های جدید.

۱۳- چرا بهتر است به جای توسعه از واژه پیشرفت استفاده کنیم؟

« پاسخ »

گاهی توسعه‌یافتگی معادل غربی شدن تلقی می‌شود، از سوی دیگر الگوهای توسعه به طور معمول به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها و هم‌چنین به تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های اجتماعی آنها توجه لازم را ندارند، در صورتی که در پیشرفت به موقعیت‌های گوناگون مثل وضعیت تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، طبیعی، انسانی، دینی و در نهایت زمانی و مکانی توجه می‌شود.

۱۴- چرا به طور قطع نمی‌توان از معیار درآمد سرانه برای اندازه‌گیری توسعه استفاده کرد؟

« پاسخ »

چون توسعه، علاوه بر افزایش کمی تولید، تغییرات کیفی را نیز به همراه دارد. بنابراین برای اندازه‌گیری آن استفاده از شاخص درآمد سرانه (که یک معیار کمی است) به تنهایی نادرست به نظر می‌رسد.

۱۵- برای اندازه‌گیری میزان توسعه انسانی از چه معیارهایی استفاده می‌کنند؟

« پاسخ »

توسعه در کنار افزایش تولید، بر تغییرات و تحولات کیفی دیگری نیز دلالت دارد و از این رو آن را می‌توان مفهومی کمی و کیفی دانست. بنابراین برای تعیین آن، استفاده از شاخص درآمد سرانه به تنهایی نادرست به نظر می‌رسد. به همین دلیل در کنار درآمد سرانه از معیار تکمیلی دیگری نیز استفاده می‌شود. شاخص توسعه انسانی (H.D.I) که ترکیبی از چند شاخص مثل تولید ناخالص ملی، نرخ باسوادی بزرگسالان، امید به زندگی، دسترسی به آب سالم و میزان ثبت نام واجدان شرایط تحصیل در مدارس است، شاخص مهمی برای اندازه‌گیری توسعه استفاده می‌شود.

۱۶- تولید یک کارخانه‌ی خودروسازی در سال ۱۳۸۶، هشتاد هزار و در سال ۱۳۸۷، نود هزار دستگاه از همان نوع بوده است. به نظر شما، این کارخانه با رشد روبه‌رو بوده است یا توسعه؟ چرا؟

« پاسخ »

رشد. چون افزایش تولید کارخانه، همراه با بهبود کیفی در تولید یا فناوری بهتر نبوده است و فقط جنبه کمی داشته است.

۱۷- چرا مطالعه‌ی مبحث رشد و توسعه‌ی اقتصادی دارای اهمیت بسیار است؟

« پاسخ »

چون با مطالعه این مبحث، می‌توان پاسخ سوالات نظیر سؤال‌های زیر را پیدا کرد:
علت تقسیم‌بندی کشورها به چهار گروه توسعه‌یافته، در حال توسعه، کم‌تر توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته چیست؟ چگونه این چهار دسته جوامع، مسیر خاصی را پیموده‌اند؟ چرا تحولات و پیشرفت‌ها در گروهی از کشورها اتفاق افتاده، در گروهی دیگر کم و در گروهی اصلاً اتفاق نیفتاده است؟

18-

با مراجعه به وبگاه زیر آمار مربوط به کشور ایران را با گروه کشورهای مذکور در جدول زیر مقایسه کنید.

گروه کشورها			
	۶۰/۵	۸۹/۴	۵۷/۱
۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد	۸۰/۵	۶	نزدیک به ۱۰۰

<http://databank.worldbank.org>

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۱۹- این موارد را در میان خویشاوندان خود طی پنجاه سال گذشته بررسی کنید.
الف) متوسط سطح تحصیلات
ب) متوسط طول عمر

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۲۰- هریک از شما در منطقه‌ی خود، مواردی را فهرست کنید که بیان‌گر رشد و توسعه است. آن‌گاه فهرست خود را با فهرست‌های هم‌کلاسی‌هایتان مقایسه کنید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۲۱- با توجه به جدول زیر، با فرض این‌که هر سه کشور به یک اندازه از نیروی کار، سرمایه و دانش فنی برخوردارند:

کشور	میزان تولید کالای A	میزان تولید کالای B
ایران	۳۰ واحد	۱۰ واحد
نروژ	۴۰ واحد	۱۵ واحد
موزامبیک	۱۵ واحد	۲۰ واحد

الف) کدام کشور در تولید کالای A مزیت مطلق دارد؟

ب) کشور ایران در تولید چه کالایی مزیت نسبی دارد؟

ج) کشور موزامبیک در تولید کدام کالا باید متمرکز شود؟

- ۱) الف- موزامبیک، ب- کالای B، ج- کالای A
۲) الف- ایران، ب- کالای A، ج- کالای B
۳) الف- نروژ، ب- کالای B، ج- کالای A
۴) الف- نروژ، ب- کالای A، ج- کالای B

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. موزامبیک در تولید کالای B مزیت مطلق دارد.

نروژ در تولید کالای A مزیت مطلق دارد.

ایران از نظر عوامل با دو کشور فوق (نروژ و موزامبیک) یکسان است. اگر ایران همه امکانات خود را بر تولید کالای A متمرکز کند، ۳۰ واحد و اگر به تولید کالای B تخصیص دهد ۱۰ واحد تولید می‌کند. ملاحظه می‌شود که ایران در تولید کالای A و کالای B نسبت به نروژ و موزامبیک مزیت اقتصادی ندارد. یعنی هیچ‌یک از دو کالا را به صرفه تولید نمی‌کند. اقتصاددانان در این حالت از مفهوم مزیت نسبی استفاده می‌کنند:

هر چند ایران در تولید کالای A و کالای B نسبت به دیگر کشورها مزیت مطلق ندارد اما در کشور خود در تولید کالای A (۳۰ واحد) نسبت به کالای B (۱۰ واحد) مزیت نسبی دارد. بنابراین باید در تولید کالای A متمرکز شود و کالای B مورد نیاز مود را از موزامبیک وارد کند.

۲۲- با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول و تفاوت موجود بین «کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه» از نظر وضعیت معیشتی به ترتیب:

(الف) کدام گزینه به ترتیب «ردیف ۱ و ردیف ۲» پاسخ درست و کامل جاهای خالی جدول زیر است؟
 (ب) در سال ۲۰۱۵ میلادی، تولید ناخالص داخلی «سرانه» در کشور «سوئیس» و در کشور «سودان» چه میزان بوده است؟

(ج) درآمد سرانه سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر از دلار کم تر است در حالی که هیچ یک از ۲۰ کشور توسعه یافته دنیا درآمد سرانه سالانه کم تر از دلار در سال ندارند.

(د) چند مورد از موارد زیر در خصوص «پیشرفت» صحیح است؟

«برخی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی از معیارها و شاخص‌های توسعه برای تحمیل الگوهای غربی سوء استفاده می‌کنند، به طوری که گاهی توسعه یافتگی معادل غربی شدن تلقی شده است.»، «الگوهای توسعه به طور معمول به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها، تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های اجتماعی توجه لازم را ندارد.»، «در مفهوم پیشرفت، الگوی واحدی برای همه کشورها توصیه می‌شود.»، «اقتصاددانان برای مقایسه بهتر کشورها و روند تغییرات آن‌ها تنها به شاخص‌های توسعه توجه دارند.»، «مواردی مانند: تغذیه، مسکن، بهبود فضای کسب و کار، وضعیت فساد و مبارزه با آن، استفاده از علم و فناوری و در شاخص توسعه انسانی مورد توجه قرار می‌گیرند.»

گروه کشورها	متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان (در هر ۱۰۰۰ نفر)	متوسط درصد نرخ باسوادی بزرگسالان (به طور متوسط)	متوسط امید به زندگی در آغاز تولد
۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد»	نزدیک به «.....» درصد	۸۰/۵ سال
۴۳ کشور با توسعه انسانی ضعیف	۸۹/۴	«.....» درصد	«.....» سال

- (۱) الف - ۶ - ۱۰۰ - ۷۵/۱ - ۶۰/۵، ب- بیش از ۸۷/۲۵۲ دلار - حدود ۲۸۲ دلار، ج- ۴۰۰۰ - ۵۹,۰۰۰، د- ۳ مورد
 (۲) الف - ۶ - ۱۰۰ - ۷۵/۱ - ۶۰/۵، ب- بیش از ۸۰/۶۷۵ دلار - حدود ۲۲۱ دلار، ج- ۱۶۰۰ - ۴۰,۰۰۰، د- ۲ مورد
 (۳) الف - ۲/۳ - ۸۴/۳ - ۵۵/۱ - ۷۵/۴، ب- بیش از ۸۰/۶۷۵ دلار - حدود ۲۲۱ دلار، ج- ۱۶۰۰ - ۴۰,۰۰۰، د- ۳ مورد
 (۴) الف - ۲/۳ - ۸۴/۳ - ۵۵/۱ - ۷۵/۴، ب- بیش از ۸۷/۲۵۲ دلار - حدود ۲۸۲ دلار، ج- ۴۰۰۰ - ۵۹,۰۰۰، د- ۲ مورد

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.
 (الف)

گروه کشورها	متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان (در هر ۱۰۰۰ نفر)	متوسط درصد نرخ باسوادی بزرگسالان (به طور متوسط)	متوسط امید به زندگی در آغاز تولد
۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد	۶	نزدیک به ۱۰۰ درصد	۸۰/۵ سال
۴۳ کشور با توسعه انسانی ضعیف	۸۹/۴	۵۷/۱ درصد	۶۰/۵ سال

- ۲۳- به ترتیب عبارات کدام گزینه بیانگر پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟
- (الف) در کشور ایران نرخ باسوادی بزرگسالان چند درصد است؟
- (ب) کشور قطر چه رتبه‌ای را در شاخص توسعه انسانی به خود اختصاص داده است؟
- (ج) امید به زندگی در کشور چین چند سال است؟
- (د) تولید ناخالص داخلی سرانه در کشور نروژ به دلار PPP ثابت سال ۲۰۱۱ کدام است؟
- (ه) متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان در ۴۳ کشور با توسعه انسانی ضعیف چند نوزاد در هر ۱۰۰۰ نفر است؟
- (و) متوسط امید به زندگی در ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد چند سال است؟
- (۱) الف (الف) ۸۴/۳ (ب) ۳۲ (ج) ۷۵ (د) ۴۰,۰۰۰ (ه) ۶۱/۵ (و) ۶۰/۵
- (۲) الف (الف) ۵۷/۱ (ب) ۹۰ (ج) ۵۵/۱ (د) ۶۲,۴۴۸ (ه) ۸۹/۴ (و) ۸۰/۵
- (۳) الف (الف) ۵۷/۱ (ب) ۹۰ (ج) ۵۵/۱ (د) ۴۰,۰۰۰ (ه) ۶۱/۵ (و) ۶۰/۵
- (۴) الف (الف) ۸۴/۳ (ب) ۳۲ (ج) ۷۵ (د) ۶۲,۴۴۸ (ه) ۸۹/۴ (و) ۸۰/۵

« پاسخ »

- گزینه ۴ پاسخ صحیح است.
- (الف) در کشور ایران نرخ باسوادی بزرگسالان ۸۴/۳ درصد است.
- (ب) کشور قطر رتبه ۳۲ را در شاخص توسعه انسانی به خود اختصاص داده است.
- (ج) امید به زندگی در کشور چین ۷۵ سال است.
- (د) تولید ناخالص سرانه در کشور نروژ به دلار PPP ثابت سال ۲۰۱۱، ۶۲,۴۴۸ است.
- (ه) متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان در ۴۳ کشور با توسعه انسانی ضعیف ۸۹/۴ نوزاد در هر ۱۰۰۰ نفر است.
- (و) متوسط امید به زندگی در ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد ۸۰/۵ سال است.

۲۴- اخیراً به جای شاخص توسعه از اصطلاح دیگری که توسط نخبگان و اندیشمندان اقتصادی پذیرفته شده استفاده می‌شود، نام آن چیست؟ دیگر اینکه شاخص توسعه که یک الگوی تحمیلی غربی تلقی می‌شده چه مسائل و مطالبی را مورد توجه قرار نمی‌داده است، سه مورد از آن‌ها کدام است و سه مورد از الگوهایی که در توسعه شاخص انسانی مورد توجه نبوده کدام است؟

- (۱) پیشرفت - تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های اجتماعی = بهبود فضای کسب و کار - ابعاد زیست محیطی
- (۲) عدالت پیشرفت - فرهنگ، بزهکاری، مالکیت = وضعیت فساد، تاریخ، ابعاد زیست محیطی و آلودگی‌ها
- (۳) پیشرفت - باورها ارزش‌های اجتماعی، دسترسی به فناوری، فرهنگ = مالکیت، بزهکاری، بهبود فضای کسب و کار
- (۴) عدالت و پیشرفت - فرهنگ، تاریخ، مالکیت = دسترسی به ارتباطات و فناوری اطلاعات، استفاده از علم و فناوری، باورها و ارزش‌های اجتماعی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. «پیشرفت» = تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های اجتماعی، = بهبود فضای کسب و کار، ابعاد زیست محیطی، بزهکاری

۲۵- با توجه به مفهوم «توسعه‌یافتگی» کدام یک نادرست است؟

- (۱) حدود $\frac{3}{5}$ جمعیت $\frac{7}{5}$ میلیارد نفری کره‌ی زمین در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته زندگی می‌کنند - متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان در هر ۱۰۰۰ نفر در ۴۳ کشور با توسعه‌ی انسانی ضعیف، $\frac{84}{9}$ می‌باشد.
- (۲) حدود $\frac{3}{5}$ جمعیت $\frac{7}{5}$ میلیارد نفری کره‌ی زمین در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته زندگی می‌کنند - درآمد سرانه‌ی سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه‌ی فقیر از ۱۶۰۰ دلار کم‌تر است.
- (۳) تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته به سطح درآمد سرانه محدود نمی‌شود و تقریباً در تمامی شاخص‌های توسعه وجود دارد - درآمد سرانه‌ی سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه‌ی فقیر از ۱۶۰۰ دلار کم‌تر است.
- (۴) تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته به سطح درآمد سرانه محدود نمی‌شود و تقریباً در تمامی شاخص‌های توسعه وجود دارد - متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان در هر ۱۰۰۰ نفر در ۴۳ کشور با توسعه‌ی انسانی ضعیف، $\frac{84}{9}$ می‌باشد.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌ها:

- (۱) نادرست (حدود $\frac{4}{5}$ جمعیت $\frac{7}{5}$ میلیارد نفری کره‌ی زمین در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته زندگی می‌کنند). - نادرست (متوسط نرخ مرگ و میر نوزادان در هر ۱۰۰۰ نفر در ۴۳ کشور با توسعه‌ی انسانی ضعیف، $\frac{89}{4}$ است).
- (۲) نادرست - درست
- (۳) درست - درست
- (۴) درست - نادرست

۲۶- به ترتیب کدام یک «رشد» و کدام یک «توسعه» محسوب می‌شود؟

- (۱) افزایش ظرفیت تولیدی با استفاده از به کارگیری روش‌های بهتر و فن‌آوری مناسب‌تر - افزایش ظرفیت تولیدی با استفاده از سرمایه‌گذاری بیشتر
- (۲) بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر - افزایش ظرفیت تولیدی با استفاده از سرمایه‌گذاری بیشتر
- (۳) بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر - برخورداری از امکانات آموزشی بالاتر
- (۴) افزایش ظرفیت تولیدی با استفاده از به کارگیری روش‌های بهتر و فن‌آوری مناسب‌تر - برخورداری از امکانات آموزشی بالاتر

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌ها:

- (۱) رشد - رشد (۲) توسعه - رشد (۳) توسعه - توسعه (۴) رشد - توسعه

۲۷- کدام گزینه در مورد رشد نادرست است؟

- ۱) رشد به معنای افزایش تولید است؛ بنابراین مفهومی کیفی است - هرگاه کشوری با برخورداری از عوامل تولید بیش‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد، می‌گوییم در مسیر رشد گام برداشته است.
- ۲) چون جمعیت هر کشور در طول زمان تغییر می‌کند، بهتر است نرخ رشد درآمد سرانه را در حکم معیار سنجش رشد در نظر بگیریم - برای مقایسه‌ی وضعیت کشورهای مختلف با یک‌دیگر در رشد، باید درآمد سرانه‌ی آن کشورها را برحسب واحد پولی خودشان مقایسه کنیم.
- ۳) رشد به معنای افزایش تولید است؛ بنابراین مفهومی کیفی است - برای مقایسه‌ی وضعیت کشورهای مختلف با یک‌دیگر در رشد، باید درآمد سرانه‌ی آن کشورها را برحسب واحد پولی خودشان مقایسه کنیم.
- ۴) چون جمعیت هر کشور در طول زمان تغییر می‌کند، بهتر است نرخ رشد درآمد سرانه را در حکم معیار سنجش رشد در نظر بگیریم - هرگاه کشوری با برخورداری از عوامل تولید بیش‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد، می‌گوییم در مسیر رشد گام برداشته است.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌ها:

- ۱) نادرست (رشد صرفاً به معنای افزایش تولید است؛ بنابراین مفهومی کمی است.) - درست
- ۲) درست - نادرست (برای مقایسه‌ی وضعیت کشورهای مختلف با یک‌دیگر در رشد، باید درآمد سرانه‌ی آن کشورها را برحسب واحد پولی یکسانی محاسبه کنیم.)
- ۳) نادرست - نادرست
- ۴) درست - درست

۲۸- در ارتباط با مفاهیم و معیارهای توسعه، کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) با محاسبه‌ی «شاخص توسعه‌ی انسانی» ملاحظه می‌شود که تمام کشورهای با درآمد سرانه‌ی مشابه، H.D.I یا همان شاخص توسعه‌ی انسانی مشابهی دارند.
- ۲) نتایج حاصل رشد را می‌توان در کوتاه‌مدت مشاهده کرد اما نتایج حاصل از توسعه ممکن است در زمان طولانی‌تری حاصل شود و در کوتاه‌مدت مشهود نباشد.
- ۳) مفهوم توسعه بر رشد نیز دلالت دارد، در واقع، هر رشدی را نمی‌توان توسعه داد.
- ۴) در اغلب موارد، دستیابی به توسعه نیازمند داشتن رشد است.

« پاسخ »

- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. با محاسبه‌ی «شاخص توسعه‌ی انسانی» یا «H.D.I»، ملاحظه می‌شود که چه‌بسا کشورهای با درآمد سرانه‌ی مشابه، H.D.I متفاوتی داشته باشند.

۲۹- کدام گزینه در رابطه با سه واژه «رشد، توسعه و پیشرفت» نادرست است؟

- ۱) در مفهوم پیشرفت، برای همه کشورها الگوی واحدی توصیه نمی‌شود.
- ۲) گاهی توسعه‌یافتگی به معنای غربی شدن قلمداد می‌شود.
- ۳) شاخص‌های رشد و توسعه هیچ‌گاه وضعیت یک کشور را به اندازه کافی معرفی نمی‌کند.
- ۴) معمولا در الگوهای توسعه، تفاوت‌های بومی و محلی، تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های اجتماعی کشورها در نظر گرفته نمی‌شود.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اقتصاددانان برای مقایسه بهتر کشورها و روند تغییرات آن‌ها، علاوه بر شاخص‌های توسعه به شاخص‌های دیگر نیز توجه دارند، به عبارت دیگر کاهش شاخص‌های رشد و توسعه به اندازه کافی وضعیت هر کشور را معرفی نمی‌کند.

۳۰- کدام عبارت بیانگر رشد است؟

- ۱) افزایش مقدار واقعی تولید در یک دوره معین نسبت به دوره قبل
- ۲) میزان تغییرات شاخص‌های توسعه انسانی در طی سال‌های مختلف
- ۳) افزایش میزان اسمی تولید کل در یک سال نسبت به سال‌های قبل
- ۴) ارتقاء سطح تولید ناخالص داخلی سرانه به قیمت جاری در بلندمدت

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اگر در جامعه‌ای میزان واقعی تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره‌ی قبل افزایش یابد، می‌گوییم در آن جامعه رشد صورت گرفته است.

۳۱- به کدام دلیل می‌توان با قدری مسامحه از شاخص درآمد سرانه به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری توسعه در کشورهای مختلف نیز استفاده کرد؟

- ۱) سطح توسعه در تعداد معدودی از جوامع در حال توسعه پایین است.
- ۲) سطح توسعه و سطح رشد در بیش‌تر جوامع امروزی هماهنگ است.
- ۳) سطح توسعه‌یافتگی در جوامع مختلف براساس میزان درآمد سرانه آن‌ها تعیین می‌شود.
- ۴) سطح درآمد سرانه در دو گروه از کشورهای دنیا با سطح رشد هماهنگ نیست.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هماهنگی سطح توسعه و سطح رشد در مورد بیش‌تر جوامع امروزی صادق است؛ به همین دلیل با قدری مسامحه می‌توان از درآمد سرانه به عنوان معیاری برای سنجش توسعه نیز استفاده کرد که البته در این میان دو گروه از کشورها استثنا هستند.

۳۲- کدام عامل جزء عوامل تعیین کننده شاخص های پیشرفت نیست؟

- (۱) وضعیت پولی و مالی
(۲) موقعیت زمانی و مکانی
(۳) وضعیت تاریخی و جغرافیایی
(۴) موقعیت سیاسی، انسانی و دینی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در مفهوم پیشرفت، الگوی واحدی برای همه کشورها توصیه نمی شود. موقعیت های گوناگون مثل وضعیت تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، طبیعی، انسانی، دینی و در نهایت زمانی و مکانی، شاخص های پیشرفت را تعیین می کند.

۳۳- کدام گزینه جمله ها و عبارات های زیر را کامل می کند؟

- (الف) در کشورهای سطح رشد و سطح توسعه هماهنگ نیست.
(ب) نتایج رشد در قابل مشاهده است.
(ج) در، درآمد سرانه سالانه از ۱۶۰۰ دلار کم تر است.
(۱) الف) چین و موزامبیک (ب) بلندمدت (ج) ۲۰ کشور توسعه نیافته فقیر
(۲) الف) قطر و چین (ب) بلندمدت (ج) ۵۰ کشور توسعه نیافته فقیر
(۳) الف) چین و موزامبیک (ب) کوتاه مدت (ج) بیش از ۲۰ کشور در حال توسعه فقیر
(۴) الف) قطر و چین (ب) کوتاه مدت (ج) بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

(الف) در تعداد معدودی از کشورهای در حال توسعه مثل قطر که با داشتن یک ماده گرانبهای معدنی (نظیر نفت) و صادرات زیادی از آن، امکان دستیابی به درآمد سرانه زیاد را دارند، سطح توسعه و سطح رشد هماهنگ نیست. هم چنین در تعدادی از کشورهای در حال توسعه مثل چین که با پیش بینی و اجرای برنامه های بلندمدت توانسته اند در وضعیت شاخص های توسعه خود بهبود نسبی ایجاد کنند، هم سطح توسعه و سطح رشد هماهنگی ندارد.
(ب) نتایج رشد را می توان در کوتاه مدت مشاهده کرد.
(ج) درآمد سرانه سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر، از ۱۶۰۰ دلار کم تر است.

۳۴- تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته به هیچ وجه به سطح محدود نمی شود و تقریباً در تمامی البته وجود دارد.

- (۱) درآمد سرانه - شاخص های توسعه - با درجات متفاوت
(۲) تولید ناخالص داخلی سرانه - شاخص های توسعه انسانی - به طور یکسان
(۳) درآمد سرانه - شاخص های توسعه انسانی - به طور یکسان
(۴) تولید ناخالص داخلی سرانه - شاخص های رشد اقتصادی - با درجات متفاوت

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته به هیچ وجه به سطح درآمد سرانه محدود نمی شود و تقریباً در تمامی شاخص های توسعه، البته با درجات متفاوت وجود دارد.

۳۵- جدول زیر مبین شاخص‌های توسعه در سه کشور مختلف در سال ۲۰۱۵ میلادی است. با توجه به اطلاعات مندرج در آن:

(الف) نرخ باسوادی بزرگسالان در موزامبیک و نرخ مرگ و میر نوزادان در نروژ کدام است؟
 (ب) تولید ناخالص داخلی سرانه در ایران چه قدر است؟

۶۲۴۴۸	حدود ۱۰۰	۸۱/۶	؟	نروژ
۱۰۷۰	؟	۵۵/۱	۶۱/۵	موزامبیک
؟	۵۴/۳	۷۵/۴	۱۴/۴	ایران

(۲) الف (۵۰/۶ - ۲/۳) ب (۱۵۰۹۰)

(۱) الف (۵۶/۵ - ۳/۴) ب (۱۹۰۵۰)

(۴) الف (۶۵/۶ - ۴/۳) ب (۱۹۰۰۵)

(۳) الف (۶۰/۵ - ۳/۲) ب (۱۵۰۰۹)

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

(الف) نرخ مرگ و میر نوزادان در نروژ: ۲/۳ در هر هزار تولد

نرخ باسوادی بزرگسالان در موزامبیک: ۵۰/۶ درصد

(ب) تولید ناخالص داخلی سرانه ایران: ۱۵۰۹۰ به دلار PPP ثابت سال ۲۰۱۱

۳۶- کدام مورد بیانگر تغییر و تحولات کیفی است و مثال آن کدام است؟

(۱) رشد - برخورداری از امکانات آموزشی

(۲) توسعه - گسترش مراکز تولیدی

(۳) توسعه - بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر

(۴) رشد - به کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. توسعه در کنار افزایش تولید بر تغییر و تحولات کیفی دیگری نیز دلالت دارد و از این رو

آن را می‌توان یک مفهوم کمی - کیفی دانست. دستیابی به توسعه، علاوه بر رشد اقتصادی، مستلزم دستیابی به برخی

شاخص‌های دیگر و بهبود وضعیت مردم در مواردی چون بهداشت و سلامت، امید به زندگی، برخورداری از امکانات

آموزشی، مشارکت مؤثر در فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی، سطح تحصیلات، دسترسی به آب سالم، کاهش نرخ مرگ

و میر نوزادان، بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر است.

- ۳۷- کدام موارد به ترتیب ناشی از: الف) رشد ب) توسعه است؟
- ۱) الف) کاهش نرخ مرگ و میر نوزادان ب) امید به زندگی
 - ۲) الف) سرمایه‌گذاری بیشتر ب) تأسیس کارخانجات جدید
 - ۳) الف) به‌کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر ب) دسترسی به آب سالم
 - ۴) الف) بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر ب) افزایش سطح زیر کشت و استفاده بهتر از امکانات و منابع

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. رشد صرفاً به معنای افزایش تولید است، بنابراین مفهومی کمی است. اگر در جامعه‌ای میزان واقعی تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره قبل افزایش یابد می‌گوییم در آن جامعه رشد صورت گرفته است. افزایش تولید ناشی از: افزایش سطح کشت، تأسیس کارخانه‌های جدید یا به‌کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر توسعه در کنار افزایش تولید بر تغییرات و تحولات کیفی دیگری نیز دلالت دارد و از این رو می‌توان آن را مفهومی کمی - کیفی دانست. اما دستیابی به توسعه علاوه بر رشد مستلزم دستیابی به برخی شاخص‌های دیگر و بهبود وضعیت مردم در مواردی چون بهداشت و سلامت، امید به زندگی دسترسی به آب سالم، کاهش نرخ مرگ و میر نوزادان و بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر است.

- ۳۸- کدام مورد چنانچه در حکم معیار سنجش رشد در نظر گرفته شود، امکان مقایسه جوامع مختلف با تعداد جمعیت متفاوت فراهم می‌شود، و همچنین می‌توان وضعیت یک کشور را در سال‌های مختلف مقایسه نمود؟
- ۱) درآمد ملی
 - ۲) درآمد سرانه
 - ۳) G. D. P
 - ۴) G .N .P

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. چون جمعیت هر کشور در طول زمان تغییر می‌کند، بهتر است نرخ رشد درآمد سرانه را در حکم معیار سنجش رشد در بگیریم و بدین ترتیب می‌توان وضعیت کشور را در سال‌های مختلف مقایسه کرد و چنانچه به جای درآمد سرانه، از درآمد ملی استفاده کنیم، افزایش جمعیت نادیده گرفته می‌شود.

- ۳۹- کدام مورد ناشی از «رشد» است؟

- ۱) افزایش امید به زندگی
- ۲) استفاده از فناوری برتر
- ۳) کاهش مرگ و میر نوزادان
- ۴) دسترسی به آب سالم و بهداشت

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. رشد صرفاً به معنای افزایش تولید است بنابراین مفهومی کمی است. اگر در جامعه‌ای میزان واقعی تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره قبل افزایش یابد می‌گوییم در آن جامعه «رشد» صورت گرفته است، به عبارت دیگر هرگاه کشوری با برخورداری از عوامل تولید بیشتر، مثل سرمایه‌گذاری بیشتر یا به‌کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد، می‌گوییم در مسیر رشد گام برداشته است. این افزایش تولید می‌تواند ناشی از افزایش سطح زیر کشت، تأسیس کارخانه‌های جدید، گسترش و توسعه مراکز تولیدی و یا استفاده بهتر از امکانات و منابع و نظایر این‌ها باشد.

۴۰- کدام گزینه پاسخ درست سوالات زیر می‌باشد؟

(الف) رفاه اجتماعی چگونه تحقق می‌یابد؟

(ب) با توجه به مفاهیم رشد و توسعه،

(۱) الف: با افزایش پول در جریان در جامعه / ب: مفهوم توسعه شامل رشد نیز می‌باشد، اما هر رشدی را توسعه نمی‌توان نامید.

(۲) الف: با از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها / ب: مفهوم رشد شامل توسعه نیز می‌باشد، اما هر توسعه‌ای را رشد نمی‌توان نامید.

(۳) الف: با افزایش پول در جریان در جامعه / ب: مفهوم رشد شامل توسعه نیز می‌باشد، اما هر توسعه‌ای را رشد نمی‌توان نامید.

(۴) الف: با از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها / ب: مفهوم توسعه شامل رشد نیز می‌باشد، اما هر رشدی را توسعه نمی‌توان نامید.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

(الف) رفاه اجتماعی با از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها تحقق می‌یابد.

(ب) مفهوم توسعه شامل رشد نیز هست، اما هر رشدی را توسعه نمی‌توان نامید.

۴۱- پاسخ درست سوالات زیر در کدام گزینه مشهود می‌باشد؟

(الف) شاخص رقابت‌پذیری عامل را در محور بررسی می‌کند.

(ب) کدام گزینه در رابطه با «مفهوم پیشرفت» درست می‌باشد؟

(ج) یکی از تفاوت‌های مفاهیم توسعه و پیشرفت

(۱) الف: ۱۱۲ - ۱۰ / ب: موقعیت‌های گوناگون مثل وضعیت تاریخی، جغرافیایی، سیاسی و ... و در نهایت زمانی و مکانی، شاخص‌های پیشرفت را تعیین می‌کند. / ج: توجه به تفاوت در توسعه‌یافتگی و یا عدم آن در بین کشورها

(۲) الف: ۱۱۰ - ۱۲ / ب: موقعیت‌های گوناگون مثل وضعیت تاریخی، جغرافیایی، سیاسی و ... و در نهایت زمانی و مکانی، شاخص‌های پیشرفت را تعیین می‌کند. / ج: توجه به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها

(۳) الف: ۱۱۰ - ۱۲ / ب: در مفهوم پیشرفت، الگویی جامع برای پیروی همه‌ی کشورها ارائه می‌شود. / ج: توجه به تفاوت در توسعه‌یافتگی و یا عدم آن در بین کشورها

(۴) الف: ۱۱۲ - ۱۰ / ب: در مفهوم پیشرفت، الگویی جامع برای پیروی همه‌ی کشورها ارائه می‌شود. / ج: توجه به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

(الف) شاخص رقابت‌پذیری ۱۱۰ عامل را در ۱۲ محور مورد بررسی قرار می‌دهد.

(ب) در مفهوم پیشرفت، الگوی واحدی برای همه‌ی کشورها توصیه نمی‌شود. چرا که عوامل زیادی هم‌چون جغرافیا، عوامل سیاسی و تاریخی و ... در تعیین این الگو مؤثر می‌باشند.

(ج) الگوهای توسعه، معمولاً به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها و همچنین به تاریخ، باورها و ارزش‌های اجتماعی آنها توجه لازم را ندارند که در مفهوم پیشرفت مورد توجه قرار می‌گیرند.

۴۲- با توجه به جدول زیر، کدام گزینه درست نمی‌باشد؟

گروه کشورها	متوسط درصد نرخ باسوادی بزرگسالان (به طور متوسط)	متوسط نرخ مرگ‌ومیر نوزادان (در هر ۱۰۰۰ نفر)	متوسط امید به زندگی در آغاز تولد
۴۳ کشور با توسعه‌ی انسانی ضعیف	۵۷/۱٪	۸۹/۴	۶۰/۵ سال
۴۹ کشور با توسعه‌ی انسانی زیاد	نزدیک به ۱۰۰٪	۶	۸۰/۵ سال

۱) حدود $\frac{1}{5}$ جمعیت $7/5$ میلیارد نفری کره‌ی زمین در کشورهای توسعه‌یافته و $\frac{4}{5}$ دیگر این جمعیت در کشورهای در

حال توسعه و توسعه‌نیافته زندگی می‌کنند.

۲) تفاوت بین کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از نظر وضعیت معیشتی با نگاهی به درآمدهای سرانه، آشکار می‌شود.

۳) تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، عموماً به سطح درآمد سرانه محدود می‌شود ولی گاهی در شاخص‌های دیگر توسعه (البته با درجات متفاوت) نیز مشهود است.

۴) با افزایش سطح بهداشت عمومی در جوامع توسعه‌یافته، به نسبت متوسط، نرخ مرگ‌ومیر در کودکان نیز کاهش یافته است.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته به هیچ‌وجه به سطح درآمد سرانه محدود نمی‌شود و تقریباً در تمامی شاخص‌های توسعه وجود دارد.

۴۳- کدام گزینه درست نمی‌باشد؟

۱) برای مقایسه‌ی نرخ رشد یک کشور در طول زمان از شاخص‌های تولید و درآمد داخلی استفاده می‌کنیم که تبدیل آن به نرخ دلار در بازار کشورها، شیوه‌ی مناسبی برای مقایسه‌ی کشورها با هم می‌باشد.

۲) رشد صرفاً به معنای افزایش تولید است، بنابراین مفهومی کمی است.

۳) رشد یعنی در جامعه‌ای میزان واقعی تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره‌ی قبل افزایش یابد.

۴) دلار رفاهی که سالانه توسط سازمان‌های بین‌المللی محاسبه و اعلام می‌شود، ارتباط مستقیمی به نرخ دلار موجود در بازار ندارد.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. برای مقایسه‌ی نرخ رشد یک کشور طی زمان از تولید یا درآمد داخلی استفاده می‌کنیم ولی نرخ دلار در بازار کشورها معیار مناسبی برای تبدیل تولید ملی کشورها به آن و مقایسه با هم نمی‌باشد. به همین

دلیل از دلار دیگری با نام دلار رفاهی یا دلار برابری قدرت خرید (PPP) استفاده می‌کنیم. (به پاورقی مراجعه شود.)

۴۴- کدام گزینه در ارتباط با اصطلاح اقتصادی «پیشرفت» درست است؟

- ۱) در مفهوم پیشرفت، الگوی واحدی برای همه‌ی کشورها توصیه می‌شود.
- ۲) مفهوم پیشرفت، امکان تنوع در الگوها و شاخص‌های آنرا محدود می‌کند.
- ۳) استفاده از شاخص پیشرفت به این دلیل است که گاهی شاخص‌های رشد و توسعه به اندازه‌ی کافی وضعیت هر کشور را معرفی نمی‌کنند.
- ۴) برخی کشورها و سازمان بین‌المللی از معیارها و شاخص‌های پیشرفت برای تحمیل الگوهای غربی به سایر کشورها سوءاستفاده می‌کنند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌ها:

- ۱) در مفهوم پیشرفت الگوی واحدی برای همه‌ی کشورها توصیه نمی‌شود.
- ۲) مفهوم پیشرفت، امکان تنوع در الگوها و شاخص‌های آنرا ایجاد می‌کند.
- ۳) استفاده از شاخص پیشرفت به این دلیل است که شاخص‌های رشد و توسعه به اندازه‌ی کافی وضعیت کشورها را معرفی نمی‌کنند.
- ۴) از آنجایی که برخی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی از معیارها و شاخص‌های توسعه برای تحمیل الگوهای غربی به کشورها سوءاستفاده می‌کنند، اندیشمندان به دنبال واژه و شاخص مناسب‌تری بودند

۴۵- سوءاستفاده‌ی برخی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی از معیارها و شاخص‌های توسعه در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

- ۱) توسعه‌یافتگی معادل رشد تلقی شده است.
- ۲) توسعه‌یافتگی معادل غربی شدن تلقی شده است.
- ۳) توسعه‌یافتگی معادل کسب‌وکار تلقی شده است.
- ۴) توسعه‌یافتگی معادل پیشرفت تلقی شده است.

« پاسخ »

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. برخی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی از معیارها و شاخص‌های توسعه برای تحمیل الگوهای غربی سوءاستفاده می‌کنند؛ به‌طوری که گاهی توسعه‌یافتگی معادل غربی شدن تلقی می‌شود.

۴۶- به ترتیب عبارت کدام گزینه تکمیل کننده جاهای خالی زیر است؟

- الف) کشور چین رتبه را در شاخص توسعه انسانی دارد.
 ب) نرخ مرگ و میر نوزادان در کشور ایران ، در کشور نروژ و در کشور چین در هر هزار تولد است.
 ج) درآمد سرانه سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر از دلار کم تر است.
 د) متوسط درصد نرخ باسوادی بزرگسالان در ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد به طور متوسط است.
 ه) در سال ۲۰۱۵ تولید ناخالص داخلی سرانه در کشور سوئیس و در سودان دلار بوده است.
 ۱) الف) ۳۲، ب) $61/5 - 6 - 14/4$ ، ج) 4000 ، د) $57/1$ ، ه) بیش از 62448 - حدود 1070
 ۲) الف) ۹۰، ب) $14/4 - 2/3 - 10/9$ ، ج) 1600 ، د) نزدیک به 100 درصد، ه) بیش از 80675 - حدود 221
 ۳) الف) ۹۰، ب) $4/14 - 2/3 - 10/9$ ، ج) 4000 ، د) $57/1$ ، ه) بیش از 80675 - حدود 221
 ۴) الف) ۳۲، ب) $61/5 - 6 - 14/4$ ، ج) 1600 ، د) نزدیک به 100 درصد، ه) بیش از 62448 - حدود 1070

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

- الف) کشور چین رتبه ۹۰ را در شاخص توسعه انسانی دارد.
 ب) نرخ مرگ و میر نوزادان در کشور ایران $14/4$ ، در کشور نروژ $2/3$ و در کشور چین $10/9$ در هزار تولد است.
 ج) درآمد سرانه سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر از 1600 دلار کم تر است.
 د) متوسط درصد نرخ باسوادی بزرگسالان در ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد به طور متوسط نزدیک به 100 درصد است.
 ه) در سال ۲۰۱۵ تولید ناخالص داخلی سرانه در کشور سوئیس بیش از 80675 دلار و در سودان 221 دلار بوده است.

۴۷- چه چیز موجب تقسیم شدن کشورها به دو گروه پیشرفته و عقب مانده شده است؟

- ۱) انقلاب صنعتی و فناوری و کم کاری سیاستمداران برخی کشورها و غارت ثروت های ملت های آسیایی و آفریقایی توسط قدرت های بزرگ
 ۲) تحول و پیشرفت جوامع و همچنین گسترش ظرفیت های تولیدی قدرت های بزرگ و برنامه ریزی های برخی کشورهای سوئدجو
 ۳) مشارکت سیاسی کشورهای قدرتمند با کشورهای به غارت رفته آسیایی و آفریقایی و حضور نظامی آنها
 ۴) تحولات چند قرن اخیر و تحمیل سیاست های جهانی بر تمامی کشورهای درگیر در تجارت جهانی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تحولات چند قرن اخیر و انقلاب صنعتی و فناوری به همراه تلاش و کوشش و برنامه ریزی های درست برخی از کشورها، بی کفایتی و کم کاری سیاستمداران و سردمداران برخی دیگر، به علاوه غارت ثروت های ملت های آسیایی و آفریقایی توسط قدرت های بزرگ موجب شد طی قرون اخیر، کشورها به دو گروه پیشرفته و عقب مانده تقسیم شوند.

۴۸- کدام گزینه در رابطه با واقعیت نادرست است؟

- ۱) درآمد سرانه سالانه در بیش از ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر، از ۱۶۰۰ دلار کمتر است.
- ۲) تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، به سطح درآمد محدود می شود.
- ۳) هیچ یک از ۲۰ کشور توسعه یافته جهان، درآمد سرانه سالانه کمتر از ۴۰,۰۰۰ دلار در سال ندارند.
- ۴) تفاوت بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه از نظر وضعیت معیشتی، با نگاهی به درآمدهای سرانه آنها آشکار می شود.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته به سطح درآمد محدود نمی شود و تقریباً در تمامی شاخص های توسعه وجود دارد.

۴۹- کشورهای «موزامبیک - چین - قطر - نروژ» را در نظر بگیرید.

- الف) «تولید ناخالص داخلی سرانه سالانه به قیمت های سال ۲۰۱۱» در قطر و «نرخ باسوادی بزرگسالان» در نروژ کدام است؟
- ب) کدام گزینه در ارتباط با این کشورها نادرست است؟
- ۱) الف) ۱۲۷۵۶۲ دلار - حدود ۱۰۰ درصد، ب) چین با داشتن یک ماده گرانبهای معدنی و صادرات زیادی از آن، امکان دستیابی به درآمد سرانه زیاد را دارد.
- ۲) الف) ۶۲۴۴۸ دلار - ۹۵/۱ درصد، ب) نروژ با نداشتن درآمد سرانه نه چندان زیاد از نظر بسیاری از شاخص های توسعه وضعیت نسبتاً مطلوبی دارد.
- ۳) الف) ۶۲۴۴۸ دلار - ۹۵/۱ درصد، ب) همواره می توان در مورد این کشورها از درآمد سرانه به عنوان معیاری برای سنجش «توسعه» نیز استفاده کرد.
- ۴) الف) ۱۲۷۵۶۲ دلار - حدود ۱۰۰ درصد، ب) «نرخ باسوادی بزرگسالان» در موزامبیک، ۵۰/۶ درصد است.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

- الف) تولید ناخالص داخلی سرانه سالانه به قیمت های سال ۲۰۱۱ در کشور قطر در حدود ۱۲۷۵۶۲ دلار و نرخ باسوادی بزرگسالان در نروژ حدود ۱۰۰ درصد است.
- ب) کشور قطر با داشتن یک ماده گرانبهای معدنی و صادرات زیادی از آن، امکان دستیابی به درآمد سرانه زیاد را دارد.
- کشور چین از جمله کشورهای در حال توسعه است که توانسته با پیش بینی و اجرای برنامه های بلندمدت، در وضعیت شاخص های توسعه خود بهبود نسبی ایجاد کند.

۵۳- کدام یک مبین رشد نیست؟

- ۱) افزایش سطح زیر کشت
- ۳) دسترسی به آب سالم

- ۲) گسترش و توسعه مراکز تولیدی
- ۴) تأسیس کارخانه‌های جدید

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. افزایش سطح زیرکشت، تأسیس کارخانه‌های جدید، گسترش و توسعه مراکز تولیدی و استفاده بهتر از امکانات و منابع، نمونه‌هایی از رشد است. بهداشت و سلامت، امید به زندگی، برخورداری از امکانات آموزشی، مشارکت مؤثر در فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی، سطح تحصیلات، دسترسی به آب سالم، کاهش مرگ‌ومیر نوزادان، بهبود توزیع درآمد و کاهش فقر، نمونه‌هایی از توسعه در کشور است.

۵۴- با توجه به مباحث «رشد»، «توسعه» و «پیشرفت» کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) اصطلاح «پیشرفت» انتخاب بسیاری از نخبگان و اندیشمندان دنیا از جمله کشور ما است.
- ۲) سطح بالای «توسعه» در کشور نروژ با سطح بالای «رشد» در این کشور هماهنگی دارد.
- ۳) تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته تقریباً در تمامی شاخص‌های توسعه وجود دارد.
- ۴) همواره می‌توان از شاخص «تولید خالص ملی سرانه» به عنوان معیاری برای سنجش توسعه نیز استفاده کرد.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. با قدری مسامحه می‌توان از «درآمد سرانه» به عنوان معیاری برای سنجش توسعه نیز استفاده کرد.

۵۵- پاسخ صحیح پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- الف) متوسط امید به زندگی در آغاز تولید در ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد چقدر است؟
- ب) در ساله ۲۰۱۵ «تولید ناخالص داخلی سرانه» در کشور سودان چقدر بوده است؟
- ج) چند درصد از جمعیت کره زمین در کشورهای توسعه یافته زندگی می‌کنند؟
- ۱) الف) ۶۰/۵ سال، ب) حدود ۲۲۱ دلار، ج) حدود ۲۵ درصد
- ۲) الف) ۸۰/۵ سال، ب) حدود ۲۲۱ دلار، ج) حدود ۲۰ درصد
- ۳) الف) ۸۰/۵ سال، ب) کمتر از ۲۰۰ دلار، ج) حدود ۲۰ درصد
- ۴) الف) ۶۰/۵ سال، ب) کم‌تر ۲۰۰ دلار، ج) حدود ۲۵ درصد

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

- الف) متوسط امید به زندگی در ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد برابر با ۸۰/۵ سال است.
- ب) در سال ۲۰۱۵ تولید ناخالص داخلی سرانه در کشور سودان حدود ۲۲۱ دلار بوده است.

ج) حدود $\frac{1}{5}$ جمعیت ۷/۵ میلیاردی کره زمین در کشورهای توسعه یافته زندگی می‌کنند. ($\frac{1}{5} = 20\%$)